ارتباط انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان با ارزشیابی اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵

حبیب شاری نیا^۱، مهدی جهانی^۲، جواد راحتی^۳، عبدالله سکوتی^۴، بتول محمدیان^۳، سمانه نجفی^۴

دریافت: ۱۳۹۶/۱۰/۲۳ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۴/۲۳ چاپ: ۱۳۹۷/۰۶/۳۰

چکیده

زمینه و هدف: ارزشیابی دانشجویان از اساتید یکی از بهترین شیوه‌های ارزشیابی است زیرا دانشجویان به طور مستقیم توسط استاد آموزش می‌بینند. ارزشیابی دانشجو از استاد متأثر از عوامل مختلفی است. لذا مطالعه‌ی حاضر با هدف تعیین ارتباط انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان با ارزشیابی اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵ انجام شد.

روش بررسی: در این مطالعه مقطعی، ۳۰۷ دانشجوی مقطع کارشناسی پیوسته در دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵ به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها از طریق فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی و پرسشنامه‌های روا و پایا شده انسجام موسسه‌ای و کیفیت عملکرد اساتید جمع‌آوری شد. سپس داده‌ها به وسیله‌ی نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ و با استفاده از آمار توصیفی، آزمون‌های آماری تی-مستقل، ANOVA، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی تجزیه و تحلیل شد. نتایج در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار لحاظ گردید.

یافته‌ها: در بین ابعاد انسجام اجتماعی بیشترین نمره $(29/4 \pm 0/09)$ مربوط به تعاملات گروه همسالان و در بین ابعاد انسجام تحصیلی بیشترین نمره $(26/4 \pm 34/32)$ مربوط به پیشرفت تحصیلی و فکری بود. آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره‌ی کلی انسجام اجتماعی و تحصیلی با نمره‌ی کلی ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد (به ترتیب $P=0/04$ و $P<0/001$ و $r=0/53$). طبق نتایج آزمون رگرسیون خطی، به ازای افزایش هر نمره از انسجام اجتماعی، نمره‌ی ارزشیابی اساتید ۰/۱۱ افزایش و برای انسجام تحصیلی، نمره‌ی ارزشیابی اساتید ۰/۵۳ افزایش یافت.

نتیجه‌گیری: تعاملات و تجارب تحصیلی و اجتماعی دانشجویان با همکلاسی‌ها و سایر کارکنان دانشگاهی می‌تواند با ارزشیابی دانشجو از استاد مرتبط بوده و رضایت آنان از کیفیت عملکرد اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گناباد را تحت‌الشعاع قرار دهد.

واژگان کلیدی: انسجام اجتماعی، انسجام تحصیلی، ارزشیابی استاد.

این مقاله بدین صورت ارجاع داده شود:

Shareinia H, Jahani M, Rahati J, Sokouti A, Mohammadian B, Najafi S. Relationship between Social and Academic Integration of Students with Student Evaluation of Teacher Performance in Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran in 2016. J Med Educ Dev. 2018; 11 (30): 20-31

۱- گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

۲- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

۳- گروه اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

۴- گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری، مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

*نویسنده‌ی مسوول: گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری، مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقاء سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

مقدمه

ماهیت و کیفیت یک موسسه آموزش عالی، بیش از هر چیز در گرو توان و کیفیت عملکرد اساتید آن می‌باشد تا بتواند آموزش و پژوهش با کیفیتی را ارائه نماید (۲۱). از آنجا که فعالیت‌های آموزشی اساتید اهداف متفاوتی دنبال می‌کند، به همان نسبت نیز ملاک‌های موفقیت آموزشی متنوع‌اند. در این زمینه ۹ بعد برای کیفیت عملکرد اساتید در نظر گرفته شده است. نقش حرفه‌ای، مدیریت ارایه‌ی دروس، تدریس و هدایت، شایستگی فرهنگی، نظارت و راهنمایی و تضمین کیفیت عملکرد بازخورد، تکلیف و مدیریت کلاس (۳).

بررسی کیفیت عملکرد اساتید و تعیین میزان موفقیت آنان در نیل به اهداف آموزشی و ارتقای کیفیت آن، ارزشیابی اساتید نامیده می‌شود. ارزشیابی اساتید می‌تواند در جهت اصلاح و بهبود روش تدریس و ارتقای اثربخشی آن مفید بوده و همچنین به مدیران موسسات آموزشی جهت برنامه ریزی به منظور ارتقای کیفیت آموزشی و ترفیع اساتید کمک نماید (۴). روش‌های ارزشیابی اساتید متنوع‌اند و مدل‌های مختلف جهت ارزشیابی آنان وجود دارد از جمله می‌توان به ارزشیابی توسط مسوولین، ارزشیابی توسط گروه همتایان، ارزشیابی و نظرخواهی توسط دانشجویان و خودارزیابی اساتید، ارزیابی میزان یادگیری دانشجویان و ارزشیابی محتوای مواد آموزشی اشاره نمود (۵). استفاده از نظر دانشجویان برای ارزشیابی اساتید به عنوان رایج‌ترین منبع اطلاعاتی ملموس در دانشگاه‌های سراسر جهان، بهترین نوع ارزشیابی است زیرا دانشجویان تنها افرادی هستند که مستقیماً توسط اساتید آموزش می‌بینند (۸-۶). بسیاری از محققین تاکید می‌کنند که ارزشیابی دانشجویان باید به عنوان یکی از منابع متعدد اطلاعاتی در مورد عملکرد آموزشی به کار گرفته شود (۹ و ۱۰). همچنین بررسی حدود ۲۰۰۰ مقاله تحقیقاتی در یک مطالعه‌ی مروری نشان داد که ارزشیابی دانشجو

ابزار اندازه گیری معتبرتری از اثربخشی آموزش است (۱۱). محققین معتقدند عوامل زیادی همچون صفات شخصیتی، عوامل محیطی، عواملی همچون شهرت استاد، طرز برخورد استاد با دانشجویان، نمره‌ی مورد انتظار دانشجو، زمان تشکیل کلاس و زمان اجرای ارزشیابی، درک و قضاوت دانشجویان را در ارزشیابی استاد تحت تاثیر قرار داده و می‌تواند سبب مخدوش شدن اعتبار این نوع ارزشیابی‌ها شوند (۱۱-۱۳). یافته‌های پژوهشی نشان داد دانشجویانی که انتظار نمره‌ی بالاتری در درس دارند، نسبت به کسانی که انتظار نمره‌ی پایین تری دارند، به ارزیابی بالاتری تمایل دارند (۱۴ و ۱۵). پژوهش‌های اخیر، ارتباط بین نمرات و رتبه بندی دانشجویان از اساتیدشان را مورد تایید قرار می‌دهد (۱۶-۲۱). نتایج بررسی بیش از ۴۰۰ مقاله پژوهشی، نشان داد که رابطه‌ی معناداری بین نمره‌ی دانشجویان و ارزشیابی استادان توسط دانشجویان وجود ندارد (۱۹). پژوهش دیگری همبستگی مثبت و معناداری را بین ارزشیابی استاد توسط دانشجو و وضعیت تحصیلی و ویژگی‌های فردی و اجتماعی دانشجویان گزارش نمودند که البته این ارتباط ضعیف بوده است (۲۰). یکی از عوامل موثر بر ارزشیابی دانشجویان از کیفیت عملکرد اعضای هیات علمی، انسجام تحصیلی و اجتماعی آنان است، اما تحقیقات نشان داده‌اند انجام مطالعات تکمیلی در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد (۲۲). ایجاد انسجام در دانشجویان شامل دو بعد انسجام تحصیلی و انسجام اجتماعی می‌باشد. انسجام تحصیلی اشاره به عملکرد تحصیلی و رشد ذهنی دانشجو و انسجام اجتماعی اشاره به عملکرد متناسب بین فرد و محیط اجتماعی آن یعنی فعالیت‌های فوق برنامه و میزان تعاملات بین هم‌کلاسی‌ها، کارکنان و اساتید دارد (۲۳ و ۲۴). سورینزو ولف معتقد است که تجارب دانشگاهی می‌تواند به طور غیر مستقیم و به واسطه انسجام اجتماعی و تحصیلی بر ماندگاری، ادامه و اتمام تحصیل دانشجویان تاثیر داشته باشد

روش بررسی

این پژوهش، مطالعه‌ای مقطعی می‌باشد که جامعه‌ی آماری آن دانشجویان شاغل به تحصیل در مقطع کارشناسی پیوسته دانشگاه علوم پزشکی گناباد در پایان نیم‌سال اول سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ (دی ماه ۱۳۹۵) بودند. نمونه‌ی پژوهش شامل ۳۰۷ دانشجوی شاغل به تحصیل در رشته‌های پرستاری، مامایی، هوشبری، اتاق عمل، بهداشت عمومی، بهداشت محیط، بهداشت حرفه‌ای و علوم آزمایشگاهی بود که با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای براساس رشته‌ی تحصیلی انتخاب شدند. حجم نمونه لازم بر اساس مطالعه‌ی مشابه (۲۲) و با در نظر گرفتن ضریب اطمینان ۹۵ درصد با مقادیر $P=0/3$ و $d=0/05$ ، با احتساب ۵ درصد ریزش، ۳۲۲ نفر محاسبه شد. در پایان از ۳۲۲ پرسشنامه توزیع شده، ۳۰۷ پرسشنامه تکمیل شده جمع‌آوری گردید. مشخصات واحدهای پژوهش شامل تمایل دانشجویان جهت شرکت در مطالعه، اشتغال به تحصیل در مقطع کارشناسی پیوسته دانشکده‌های پرستاری- مامایی، بهداشت و پیراپزشکی و شاغل به تحصیلی در ترم دوم تا هشتم کارشناسی پیوسته بودند و عدم تمایل به ادامه‌ی همکاری در مطالعه از جمله معیارهای خروج از این مطالعه بود.

ابزارهای این پژوهش شامل پرسشنامه اطلاعات جمعیت- شناختی، ابزار استاندارد انسجام تحصیلی و اجتماعی و نیز پرسشنامه کیفیت عملکرد اعضای هیات علمی بود. پرسشنامه اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل سؤالاتی از جمله سن، جنس، رشته، ترم در حال تحصیل، وضعیت تاهل، وضعیت اقتصادی، محل سکونت، عضویت در انجمن‌های علمی، عضویت در کتابخانه و معدل کل بود. برای تعیین روایی پرسشنامه اطلاعات جمعیت‌شناختی از روایی صوری و محتوایی استفاده شد. بدین صورت که پرسشنامه پس از مطالعه منابع مربوط با موضوع پژوهش تهیه و با استفاده از نظرات ده نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گناباد اصلاحات

بنابراین انسجام آموزشی و تحصیلی می‌تواند بر عملکرد دانشجویان و فارغ‌التحصیلی آن‌ها موثر باشد چرا که ایجاد احساس انسجام در دانشجویان به توانایی مشارکت و تسهیل آنان در انجام فعالیت‌های علمی و اجتماعی در دانشگاه کمک می‌کند (۲۵). بر اساس نظر تینتو (Tinto) دانشجویان نه تنها نیاز به بقا در دانشگاه تا زمان فارغ‌التحصیلی (یعنی انسجام تحصیلی) دارند، بلکه نیاز به مشارکت در مسایل فرهنگی چه در درون و چه در بیرون از محیط یادگیری (یعنی انسجام اجتماعی) نیز دارند (۲۶). بر اساس این مدل تجارب دانشجویان در سیستم اجتماعی و علمی دانشگاه بر سطح انسجام دانشجویان تاثیر داشته و این امر متعاقبا یادگیری و تصمیم دانشجویان درباره‌ی تحصیل و ادامه‌ی آن‌ها در دانشگاه را تحت تاثیر قرار می‌دهد (۲۷). پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که انسجام تحصیلی و انسجام اجتماعی می‌تواند با کیفیت محیط دانشگاه رابطه داشته باشد (۲۵).

نتایج مطالعات انجام شده در زمینه تاثیر انسجام اجتماعی و تحصیلی بر موفقیت و رشد دانشجویان نیز نشانگر تاثیر مثبت این متغیر بر موفقیت و رشد دانشجو است. یافته‌های برخی تحقیقات نشانگر تاثیر مثبت انسجام اجتماعی دانشجویان بر احساس اثربخشی مثبت و تعاملات بیشتر آن‌ها با هیات علمی، کارمندان و سایر دانشجویان است (۲۸-۳۱).

نتایج بررسی همبستگی ویژگی‌های اجتماعی و تحصیلی دانشجویان با ارزشیابی اساتید توسط آنان در مطالعات متفاوت است و نیاز به بررسی بیشتر و عمیق‌تر در این زمینه احساس می‌شود. با درک اهمیت موارد فوق و با عنایت به اینکه مطالعه‌ای در زمینه‌ی عوامل مرتبط با ارزشیابی اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد توسط دانشجویان همچون عوامل تحصیلی و اجتماعی آنان انجام نشده است، پژوهش حاضر به تعیین ارتباط انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان با ارزشیابی اساتید در دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵ پرداخت.

لازم از نظر سلیس بودن سوالات، متغیرهای پیشنهادی و گزینه‌های سوالات انجام گرفت.

برای سنجش انسجام اجتماعی و تحصیلی از پرسشنامه انسجام موسسه‌ای (پاسکارالا و ترنرینی در سال ۱۹۸۰) استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۲۹ گویه ۵ نقطه‌ای از نوع لیکرت و گزینه‌ها از "بسیار مخالفم" تا "بسیار موافقم" به ترتیب با امتیاز ۱ تا ۵ بود. گویه‌های پرسشنامه، از ۵ بعد تشکیل شده است: تعاملات گروه همسالان (۷ گویه)، تعامل با اساتید (۴ گویه)، نگرانی اساتید در زمینه‌ی پیشرفت دانشجو و تدریس او (۵ گویه)، پیشرفت تحصیلی و فکری (۷ گویه) و تعهدات موسسه‌ای و هدفمند (۶ گویه). روایی محتوایی این پرسشنامه در مطالعه‌ی محمدی و همکاران در ۳۰ نفر از دانشجویان گروه‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی با استفاده از روش تحلیل گویه (ضریب همبستگی گویه‌های مقیاس‌ها با نمره‌ی کل مقیاس‌ها) انجام شده است (۲۲). ضرایب ۰/۴۷ برای تعاملات گروه همسالان، ۰/۷۷ برای تعامل با اساتید، ۰/۵۲ برای نگرانی اساتید در زمینه‌ی پیشرفت دانشجو و تدریس او، ۰/۶۷ برای پیشرفت تحصیلی و فکری، ۰/۵۸ برای تعهدات موسسه‌ای و هدفمند حاکی از روایی قابل قبول این پرسشنامه بود (۲۲). پایایی آن نیز در مطالعه‌ی مذکور با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده که ضرایب ۰/۶۰ برای تعاملات گروه همسالان، ۰/۹۲ برای تعامل با اساتید، ۰/۷۳ برای نگرانی اساتید در زمینه‌ی پیشرفت دانشجو و تدریس او، ۰/۶۱ برای پیشرفت تحصیلی و فکری، ۰/۷۵ برای تعهدات موسسه‌ای و هدفمند به دست آمده است و حاکی از پایایی قابل قبول این پرسشنامه می‌باشد (۲۲).

کیفیت عملکرد اعضای هیات علمی نیز با استفاده از پرسشنامه ارزشیابی کیفیت عملکرد اعضای هیات علمی که به صورت ۵ نقطه‌ای لیکرت از "بسیار موافقم" با نمره‌ی ۱ تا "بسیار مخالفم" با نمره‌ی ۵ ساخته شده و در نه بعد نقش حرفه‌ای، ارتباطات، مدیریت ارایه‌ی دروس، تدریس و هدایت،

شایستگی فرهنگی، نظارت و راهنمایی و تضمین کیفیت عملکرد، کیفیت بازخورد، تکالیف و مدیریت کلاس طبقه بندی شده است سنجیده شد. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۴۱ تا ۲۰۵ می‌باشد. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان دهنده‌ی میزان کیفیت بیشتر عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی است و بالعکس. روایی محتوایی و پایایی مقیاس کیفیت عملکرد اعضای هیات علمی در مطالعه‌ی محمدی و همکاران با روش تحلیل گویه انجام شده است که ضرایب ۰/۸۵ برای نقش حرفه‌ای، ۰/۸۳ برای ارتباطات، ۰/۸۲ برای مدیریت ارایه‌ی دروس، ۰/۸۰ برای تدریس و هدایت، ۰/۸۳ برای شایستگی فرهنگی، ۰/۸۰ برای نظارت بر کیفیت تدریس، ۰/۸۱ برای کیفیت بازخورد، ۰/۵۴ برای تکالیف و ۰/۷۴ برای مدیریت کلاس، حاکی از روایی قابل قبول این پرسشنامه بوده است (۲۲). پایایی این پرسشنامه در مطالعه‌ی ذکر شده با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردیده است که ضرایب ۰/۹۱ برای نقش حرفه‌ای، ۰/۸۹ برای ارتباطات، ۰/۸۶ برای مدیریت ارایه‌ی دروس، ۰/۷۷ برای تدریس و هدایت، ۰/۷۹ برای شایستگی فرهنگی، ۰/۷۷ برای تدریس و هدایت، ۰/۷۹ برای کیفیت بازخورد، ۰/۷۷ برای تکالیف و ۰/۷۵ برای مدیریت کلاس به دست آمده است (۲۲).

جهت جمع‌آوری داده‌ها پس از انجام هماهنگی‌های لازم با مسؤولین دانشگاه، کسب مجوزهای لازم و اخذ کد اخلاق در پژوهش (IR.GMU.REC.1395.136) از کمیته‌ی منطقه‌ای اخلاق در دانشگاه علوم پزشکی گناباد پژوهش‌گران در پایان نیم‌سال تحصیلی (دی ماه) با حضور در کلاس‌های درس و خوابگاه‌های دانشجویی با کسب اطمینان از دارابودن افراد از مشخصات واحدهای پژوهش، پس از ارایه‌ی توضیحات لازم در خصوص اهداف پژوهش، گرفتن رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان، اطمینان دادن به آنان در خصوص محرمانه ماندن اطلاعات و انتشار نتایج به صورت کلی، پرسشنامه‌ها را

توزیع و پس از تکمیل به صورت خوداظهاری، آنها را جمع‌آوری کردند. داده‌ها پس از جمع‌آوری، کدگذاری و وارد رایانه شدند. پس از کنترل صحت ورود داده‌ها، تجزیه و تحلیل با نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ انجام گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی (فراوانی، درصد، درصد تجمعی، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی صورت گرفت. به منظور مقایسه‌ی میانگین نمرات انسجام اجتماعی و تحصیلی و نمره‌ی ارزشیابی عملکرد اساتید براساس جنسیت و وضعیت تاهل از آزمون تی مستقل و براساس رشته و ترم تحصیلی و نیز وضعیت اقتصادی از آزمون ANOVA استفاده شد. جهت بررسی وجود همبستگی بین نمرات انسجام اجتماعی و تحصیلی با نمره‌ی ارزشیابی عملکرد اساتید نیز از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی استفاده گردید. به منظور بررسی تبعیت متغیرهای کمی از توزیع نرمال از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون‌های آماری در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار لحاظ گردید.

یافته‌ها

جدول ۱، توصیف متغیرهای جمعیت شناختی واحدهای پژوهش را نشان می‌دهد. جدول ۲، میانگین و انحراف معیار نمرات انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان و ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید را براساس حیطه‌های مورد بررسی نشان می‌دهد. طبق نتایج جدول مذکور، در بین ابعاد انسجام اجتماعی بیشترین نمره (۲۹/۴±۰۸/۵۹) مربوط به تعاملات گروه همسالان و در بین ابعاد انسجام تحصیلی بیشترین نمره (۲۶/۴±۳۴/۳۲) مربوط به پیشرفت تحصیلی و فکری بود. همچنین در بین ابعاد ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید، بیشترین نمره (۲۷/۴±۶۳/۸۵) مربوط به مدیریت کلاس بود.

براساس آزمون همبستگی پیرسون، همبستگی انسجام

اجتماعی و تحصیلی با ارزشیابی کیفیت اساتید در جدول ۳ آورده شده است. نتیجه آزمون نشان داد بین نمره‌ی کلی انسجام اجتماعی و تحصیلی با نمره‌ی کلی ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد (برای انسجام اجتماعی $P=0/04$ و $r=0/11$ و تحصیلی $P<0/001$ و $r=0/53$).

نقش انسجام اجتماعی و تحصیلی در ارزشیابی اساتید براساس تحلیل رگرسیون خطی نیز در جدول ۴ مشاهده می‌شود. نتایج آزمون رگرسیون خطی نشان داد به ازای افزایش هر یک نمره انسجام اجتماعی، نمره‌ی ارزشیابی اساتید ۰/۱۱ افزایش و به ازای هر یک نمره انسجام تحصیلی نمره ارزشیابی اساتید ۰/۵۳ افزایش یافت (فرمول حاصل از رگرسیون خطی: ارزشیابی اساتید = $48/97 + 0/11 * \text{انسجام اجتماعی} + 0/53 * \text{انسجام تحصیلی}$).

نتیجه آزمون همبستگی پیرسون نشان داد بین نمره‌ی کلی انسجام اجتماعی و تحصیلی با سن و معدل کل واحدهای پژوهش ارتباط آماری معناداری وجود ندارد ($P>0/05$). همچنین نتیجه آزمون تی مستقل نیز نشان داد بین نمره‌ی کلی انسجام اجتماعی و تحصیلی با جنس و وضعیت تاهل ارتباط آماری معناداری وجود ندارد ($P>0/05$). طبق نتایج آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه، انسجام اجتماعی از نظر وضعیت اقتصادی، رشته‌ی تحصیلی و ترم تحصیلی و انسجام تحصیلی از نظر ترم تحصیلی تفاوت آماری معناداری بین واحدهای پژوهش وجود نداشت ($P>0/05$). طبق نتایج آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه، نمره‌ی انسجام تحصیلی از نظر وضعیت اقتصادی و رشته‌ی تحصیلی تفاوت آماری معناداری داشت ($P<0/001$). آزمون تعقیبی توکی نشان داد در رشته‌ی تحصیلی رادیولوژی و وضعیت اقتصادی خوب نمره‌ی انسجام تحصیلی تفاوت آماری معناداری با سایر رشته‌ها و وضعیت‌های اقتصادی دارد ($P<0/05$).

جدول ۱: متغیرهای جمعیت شناختی واحدهای پژوهش

متغیر	انحراف معیار $\pm$ میانگین
سن، سال	۲۱/۲ $\pm$ ۰۴/۶۹
معدل کل، نمره	۱۶/۱ $\pm$ ۰۴/۴۸
	(%) تعداد
جنس	مذکر ۱۲۳ (۴۰/۱) مؤنث ۱۸۴ (۵۹/۹)
وضعیت تاهل	مجرد ۲۴۸ (۸۰/۸) متاهل ۵۹ (۱۹/۲)
وضعیت درآمد	ضعیف ۲۴ (۷/۸) متوسط ۱۷۴ (۵۶/۷) خوب ۱۰۹ (۳۵/۵)
محل سکونت	خوابگاه ۲۱۱ (۶۸/۷) غیر خوابگاه ۹۶ (۳۱/۳)
ترم تحصیلی	۲ ۲۲ (۷/۲) ۳ ۹۹ (۳۲/۲) ۴ ۱۴ (۴/۶) ۵ ۸۶ (۲۸) ۶ ۱۵ (۴/۹) ۷ ۵۷ (۱۸/۶) ۸ ۱۴ (۴/۶)
رشته تحصیلی	اتاق عمل ۵۷ (۱۸/۶) مامایی ۳۷ (۱۲/۱) پرستاری ۱۱۳ (۳۶/۸) بهداشت حرفه ای ۸ (۲/۶) هوشبری ۳۷ (۱۲/۱) علوم آزمایشگاهی ۱۸ (۵/۹) رادیولوژی ۱۷ (۵/۵) بهداشت محیط ۲۰ (۶/۵)

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار انسجام اجتماعی و تحصیلی و ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵

متغیر	ابعاد	انحراف معیار $\pm$ میانگین
انسجام اجتماعی	تعاملات گروه همسالان	۲۹/۴ $\pm$ ۰۸/۵۹
	تعامل با اساتید	۱۴/۲ $\pm$ ۶۱/۹۷
	نگرانی اساتید در زمینه پیشرفت دانشجو و تدریس او	۱۴/۳ $\pm$ ۵۰/۳۳
	نمره کل	۶۱/۴۱ $\pm$ ۲۰/۳۱
انسجام تحصیلی	پیشرفت تحصیلی و فکری	۲۶/۴ $\pm$ ۳۴/۳۲
	تعهدات موسسه‌ای و هدفمند	۱۸/۳ $\pm$ ۳۴/۳۶
	نمره کل	۴۴/۵ $\pm$ ۶۹/۷۵
	نقش حرفه‌ای	۱۸/۳ $\pm$ ۹۷/۹۸
ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید	ارتباطات	۱۱/۲ $\pm$ ۲۵/۲۲
	مدیریت ارزیابی دروس	۲۱/۳ $\pm$ ۹۳/۹۱
	تدریس و هدایت	۱۵/۲ $\pm$ ۱۴/۸۱
	شایستگی فرهنگی	۱۱/۲ $\pm$ ۰۶/۳۸
	نظارت و راهنمایی و تضمین کیفیت عملکرد	۱۴/۲ $\pm$ ۱۹/۹۰
	کیفیت بازخورد	۱۴/۳ $\pm$ ۷۸/۳۱
	تکالیف	۱۳/۲ $\pm$ ۸۶/۷۷
	مدیریت کلاس	۲۷/۴ $\pm$ ۶۳/۸۵
	نمره کل	۱۴۷/۲۲ $\pm$ ۵۶/۹۰

جدول ۳: ارتباط انسجام اجتماعی و تحصیلی واحدهای پژوهش با ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵

ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید	انسجام اجتماعی و تحصیلی	
P	R	
۰/۰۴	۰/۱۱	انسجام اجتماعی
P<۰/۰۰۱	۰/۵۳	انسجام تحصیلی

جدول ۴: نقش انسجام اجتماعی و تحصیلی واحدهای پژوهش در ارزشیابی اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵

ارزشیابی اساتید	B	β	SE	P
متغیر				
انسجام اجتماعی	۰/۰۶	۰/۱۱	۰/۰۲	۰/۰۲
انسجام تحصیلی	۲/۱۲	۰/۵۳	۰/۱۹	P<۰/۰۰۱

بحث

مطالعه‌ی حاضر با هدف "تعیین ارتباط انسجام اجتماعی و تحصیلی دانشجویان با ارزشیابی اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۵" انجام شد. در مطالعه‌ی حاضر حیطه تعاملات گروه همسالان و پس از آن به ترتیب ابعاد تعامل اساتید و نگرانی اساتید در زمینه‌ی پیشرفت دانشجو و تدریس، دارای بیشترین امتیاز در انسجام اجتماعی بودند. این در حالی است که محمدی و همکاران در مطالعه‌ی خود بالاترین نمره‌ی انسجام اجتماعی را در حیطه تعامل اساتید عنوان کرده‌اند (۲۲). احتمالاً علت این ناهم‌سویی می‌تواند تفاوت جامعه مورد مطالعه در پژوهش‌های مذکور باشد. مطابق یافته‌های حاصل از این مطالعه، بالاترین امتیاز انسجام تحصیلی دانشجویان مربوط به نمره‌ی پیشرفت تحصیلی و فکری آنان بود. پژوهشگران در مطالعات خود به نتیجه مشابه با نتیجه ما دست یافتند (۲۲ و ۲۵). باتوجه به نتایج مطالعه‌ی حاضر، مدیریت کلاس در بین حیطه‌های ارزشیابی اساتید دارای بالاترین امتیاز و پس از آن مدیریت ارایه‌ی دروس، نقش حرفه‌ای و تدریس و هدایت حایز بیشترین امتیاز شدند. نتایج برخی مطالعات با نتایج مطالعه‌ی حاضر همسو می‌باشد (۳۲ و ۳۳). با وجود این، در مطالعه‌ی دیگری که به منظور ارزشیابی تجربه آموزشی اساتید از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی انجام شد، محققین دریافتند عواملی همچون داشتن حسن خلق، برنامه‌ریزی موثر و تسلط علمی به موضوع درسی بیشترین نقش را در ارزشیابی اساتید ایفا می‌کند (۳۴). پژوهشگران در مطالعه‌ی دیگری، مدیریت دانش شخصی اساتید را پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار ارزیابی دانشجویان از کیفیت عملکرد آموزشی آنان عنوان می‌کنند (۳۵). علت تفاوت این یافته‌ها با مطالعه ما را می‌توان تفاوت در ابزار مورد استفاده و گروه مورد مطالعه مانند دانشجویان تحصیلات تکمیلی عنوان کرد.

نتایج مطالعه‌ی حاضر حاکی از آن بود که ارتباط بین نمره‌ی کلی انسجام اجتماعی و تحصیلی با نمره‌ی کلی ارزشیابی کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. اما از بین این دو مولفه، انسجام تحصیلی دانشجویان نسبت به انسجام اجتماعی آنان نقش بیشتری در ارزشیابی اساتید ایفا می‌کند. انسجام تحصیلی دانشجو تعیین‌کننده اهداف و سطوح تعهد سازمانی وی است و زمانی که دانشجو انسجام تحصیلی بالاتری داشته باشد، تعهد سازمانی بیشتری نیز خواهد داشت و نسبت به وقایعی که در محیط دانشگاهی پیرامونش می‌افتد، احساس مسوولیت بالاتری خواهد کرد. یکی از این وقایع ارزشیابی اساتید در فرآیندهای آموزشی دانشگاه می‌باشد. نتایج سایر مطالعات حاکی از آن است که کسب نمرات خوب و به عبارتی پیشرفت تحصیلی بیشتر می‌تواند نظرات دانشجویان و دیدگاه‌های شخصی آنان را تحت تاثیر قرار دهد (۲۵). محمدی و همکاران در مطالعه‌ی خود به نتیجه دیگری دست یافته‌اند. آنان انسجام اجتماعی را عامل مهم‌تری در ارزشیابی اساتید می‌دانند و معتقدند روابط دانشجویان با دانشجویان، اساتید و کارکنان محیط دانشگاهی سبب ایجاد رضایت و علاقه در دانشجویان شده و نتایج ارزشیابی اساتید از دیدگاه آنان را تحت تاثیر قرار خواهد داد. آنان دریافتند که دانشجویان زمانی که در محیط دانشگاه رابطه صمیمانه‌تری با سایر همسالان داشته باشند، نهایتاً سبب تاثیرگذاری بر رشد شخصی و دیدگاه‌های آنان خواهد شد (۲۲). این یافته با نتایج مطالعه ما همسو نمی‌باشد. تفاوت در نظرات شخصی افراد و گروه مورد مطالعه از مواردی هستند که می‌توانند به عنوان علل این اختلاف مطرح شوند.

در رابطه با محدودیت‌های مطالعه حاضر می‌توان به دیدگاه شخصی یا تجارب قبلی دانشجو در مورد رشته‌ی تحصیلی یا اساتید خود و یا مشکلات تحصیلی و اجتماعی دانشجو در

انجمن‌های علمی- دانشجویی و ایجاد فضاهای بحث و گفتگوی دانشجویی و نیز حضور هرچه بیشتر دانشجویان در برنامه‌های اجتماعی، گام مهمی در تقویت انسجام اجتماعی آنان برداشت.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که تعاملات دانشجویان با یکدیگر و به‌ویژه پیشرفت تحصیلی آنان نقش بسزایی در ارزشیابی آنان از اساتید خود ایفا می‌کند. بنابراین با توسعه و ارتقای انسجام تحصیلی و اجتماعی دانشجویان از طریق برنامه‌ریزی و توجه بیش‌تر به تقویت مولفه‌های موثر بر انسجام تحصیلی و اجتماعی در برنامه‌های آموزشی و فوق برنامه، می‌توان ارزشیابی آنان را از اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد بهبود بخشید.

تقدیر و تشکر

این مطالعه حاصل پژوهش مصوب مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گناباد با کد طرح EDC/5/1395 می‌باشد. بدین‌وسیله مراتب سپاس و قدردانی خود را از این مرکز و معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی گناباد که در انجام این تحقیق مساعدت لازم را داشتند، اعلام می‌داریم. همچنین از کلیه دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش حاضر، تقدیر و تشکر می‌گردد.

References

1- Estelami H. An Exploratory Study of the Effects of Online Course Efficiency Perceptions on Student Evaluation of Teaching (SET) Measures. *American Journal of Business Education*. 2016; 9(2): 67-85.

روز تکمیل پرسشنامه اشاره کرد که کنترل این امر خارج از اختیار پژوهش‌گر بود. در ضمن با توجه به اینکه استفاده از پرسشنامه ممکن است نتواند راه‌های عمیق با توجه به نگرش‌ها و عقاید افراد را فراهم کند. از دیگر محدودیت‌های مطالعه می‌توان مقطعی بودن مطالعه و تکمیل ابزارها به شیوه‌ی خود گزارش‌دهی را نام برد. بنابراین پیشنهاد می‌شود با استفاده از مطالعات ترکیبی کمی و کیفی و مصاحبه چهره به چهره بطور دقیق‌تر به ابعاد انسجام تحصیلی و اجتماعی و نیز ارزشیابی اساتید پرداخته شود و مطالعات آتی در بازه زمانی طولانی‌تری انجام گردد. همچنین مدنظر قراردادن دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دانشکده‌ی پزشکی نیز در مطالعات آتی توصیه می‌شود. منطبق بر یافته‌های تحقیق حاضر و نقش پررنگ انسجام تحصیلی در ارزشیابی کیفیت عملکرد اساتید به نظر می‌رسد تاکید مجموعه دانشگاهی و به‌ویژه اساتید بر عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان ضروری باشد. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود با اقداماتی همچون برگزاری کارگاه‌های آموزشی ویژه دانشجویان در زمینه‌ی تقویت انسجام تحصیلی، مداخلاتی به منظور ارتقای وضعیت تحصیلی دانشجویان و دوره‌های ویژه اساتید در رابطه با این مهم می‌توان تا حدودی این نیاز را مرتفع نمود. با توجه به نقش مثبت و معنی‌دار انسجام اجتماعی در ارزشیابی اساتید نیز می‌توان با بهره‌گیری از فعالیت‌های جمعی و گروهی دانشجویان با همتایان و همسالان خود، برگزاری و تقویت

2- MohammadPour A, Najafi S, Khosravan S, Mansourian M. Effective factors on the quality of clinical education from students and clinical instructors' perspective of Gonabad nursing and midwifery faculty and its improvement solutions. *J Med Educ Dev*. 2014; 7(16): 107-115. [Persian]

- 3- Hart C. Factors associated with student persistence in an online program of study: A review of the literature. *Journal of Interactive Online Learning*. 2012; 11(1): 19-42.
- 4- Jamshidi SH, Baghaei F, Abdolsamadi HR, Faradmal J, Soltanian AR, Ahmadiani E. Evaluation of Academic Staffs' Viewpoint about Their Assessment by Students in Hamadan University of Medical Sciences (2011–2012). *Research in Medical Education*. 2013; 5(2): 39-45. [Persian]
- 5- Mahdavi S, Zare S, Naeimi N. Comparison between student Evaluation and Faculty Self-Evaluation of Instructional Performance. *Research in Medical Education*. 2014; 6(2): 51-8. [Persian]
- 6- Puffam G. The role of evaluation in education. 2nd ed. London: Rutledge; 2002, 55-78.
- 7- Bunce L, Baired A, Jones SE. The student-as-consumer approach in higher education and its effects on academic performance. *Studies in Higher Education*. 2017; 42(11): 1958-78.
- 8- Trout P. Low marks for top teachers: College students have a powerful say in how their Teachers are graded. USA: Washington Post; 2000, 17.
- 9- Eshghizadeh M, Basirimoghadam M, Baloochi Beydokhti T, Banafshe E, Najafi S. Comparison of Parenting Style in Mothers of Children with and without Stuttering: A Case-Control Study. *Journal of Research and Health*. 2014; 4(1): 623-9.
- 10- Marsh HW, Roche LA. Effects of grading leniency and low workloads on students' evaluations of teaching: Popular myth, bias, validity or innocent bystanders? *Journal of Educational Psychology*. 2000; 92(1): 203-228.
- 11- D'Apollonia S, Abrami PC. Navigating student ratings of instruction. *American Psychologist*. 1997; 52(11): 1198-1208.
- 12- Willingham DT, Hughes EM, Dobolyi DG. The Scientific Status of Learning Styles Theories. *Teaching of Psychology*. 2015; 42(3): 266-71.
- 13- Villella JW. Freshmen involvement in a Pennsylvania state university and its effect on grade point average and satisfaction with the institution. 1st ed. USA: Philadelphia; 1998, 120-80.
- 14- Cupp LB. Acquiring new perspectives: The impact of education on adult students in a traditional university. A presentation based on this paper was made at the Annual Meeting of the American Association for Adult and Continuing Education. *Institute of Education Sciences*. 1991: 1-26.
- 15- Griffith K. First-Year Composition and Student Retention: The Neglected Goal; Paper presented at the Annual Meeting of the Conference on College Composition and Communication; Milwaukee. 1996: 27-30.
- 16- Kim YK, Lundberg CA. A structural model of the relationship between student-faculty interaction and cognitive skills development among college students. *Research in Higher Education*. 2016; 57(3): 288-309.
- 17- Daniel SD. Gender differences in scholastic

- achievement: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*. 2014; 140(4): 1174-204.
- 18- Bojrukland SA, Parente J, Sathianatham D. Effects of faculty interaction and feedback on gains in student skills. 32nd Annual of Frontiers in Education. Boston; 6-9 Nov 2002.
- 19- Dowell DA, Neal JA. A selective review of the validity of student ratings of teaching. *Journal of Higher Education*. 1982; 53(1): 51-62.
- 20- Jacobs LC. Student Ratings of College Teaching: What Research Has to Say. Retrieved. 2004.
- 21- White BC, Gonzalez DW. Meta-analysis of faculty's teaching effectiveness: Student evaluation of teaching ratings and student learning are not related. *Studies in Educational Evaluation*. 2017; 54(1): 22-42.
- 22- Mohammadi M, Ghatrei H. The Role of Students' Social and Academic Integration in Their Evaluation of Faculties' Educational Performance Quality in Shiraz University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2016; 15(58): 460-474. [Persian]
- 23- Lyons AL. An Assessment of Social and Academic Integration among Track and Field Student-Athletes of the Atlantic Coast Conference: Florida State University [Dissertation]. ProQuest Dissertations Publishing: The Florida State University; 2007.
- 24- Russell J, Rosenthal D, Thomson G. The international student experience: Three styles of adaptation. *Higher Education*. 2010; 60(2): 235-249.
- 25- Mohammadi M, Keshavarzi F, Heydari E. Causal model of quality education and social integration campus students' academic burnout. *Journal of Psychological Methods and Models*. 2014; 4(16): 28-11. [Persian]
- 26- Rienties B, Beausaert S, Grohnert T, Niemantsverdriet S, Kommers P. Understanding academic performance of international students: the role of ethnicity, academic and social integration. *High Educ*. 2012; 63: 685-700.
- 27- Severiens SE, Schmidt HG. Academic and social integration and study progress in problem based learning. *High Educ*. 2009; 58: 59-69.
- 28- Trolan TL, Jach EA, Hanson JM, Pascarella ET. Influencing Academic Motivation: The Effects of Student-Faculty Interaction. *Journal of College Student Development*. 2016; 57(7): 810-826.
- 29- Duque LC. A framework for analysing higher education performance: students' satisfaction, perceived learning outcomes, and dropout intentions. *Total Quality Management & Business Excellence*. 2014; 25(0): 1-21.
- 30- Pascarella ET, Duby PB, Levenson BK. A test and reconceptualization of a theoretical model of college withdrawal in a commuter institution setting. *Sociology of Education*. 1983; 56(2): 88-100.
- 31- Miller JP, Sellar W. Curriculum perspectives and practice. New York: Longman; 1985, 250-287.
- 32- Dargahi H, Mohammadzadeh N. Faculty Members' Evaluation by Students: Valid or

Invalid. *Iranian Journal of Medical Education*. 2013; 13(1): 39-48. [Persian]

33- Naderpham SH, Ghomi H, Zadegan AR, Eslami H. Compared teacher answers to student questions with with the score of faculty members' evaluation in Tabriz University of Medical Sciences [Thesis]. Tabriz: Tabriz University of Medical Sciences; 2009. [Persian]

34- Mahmudi H, Pazargadi M, Ebadi A. Evaluation of learning experience from the perspective of graduate students. *Scientific Journal of Education Strategies in Medical Sciences*. 2009; 2(2): 1-2. [Persian]

35- Oskouhi F, MovahedMohammadi SH, Rezvanfar A. Relationship between Communication Skills of Faculty Members', Educational- Research Performance at Sari University of Agricultural and Natural Resources. *Journal of Agricultural of Education Administration Research*. 2014; 30: 89-100. [Persian]